Staten-Generaal 1/2

Vergaderjaar 2014–2015

20 043 Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

AT/ Nr. 100

VERSLAG VAN DE ZITTING 2015 (EERSTE DEEL)

Vastgesteld 17 maart 2015

1. Inleiding

De delegatie uit de beide Kamers der Staten-Generaal naar de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa heeft van 26 t/m 30 januari 2015 deelgenomen aan het eerste deel van de zitting 2015 in Straatsburg. Zij brengt hiermee verslag uit van de behandeling van de tijdens deze vergadering geagendeerde onderwerpen en van de bijdragen van haar leden aan het debat over die onderwerpen. Bij de verschillende onderwerpen in dit verslag zijn de nummers van de desbetreffende documenten, die kunnen worden terug gevonden op de website van de Parlementaire Vergadering[1], vermeld.

Aan het begin van deze deelsessie heeft de delegatie, in verband met het verblijf van ambassadeur Elderenbosch in Nederland wegens zijn deelname aan de Ambassadeursconferentie, een mondelinge briefing ontvangen van de waarnemend Permanent Vertegenwoordiger bij de Raad van Europa, mevr. mr. Kanta Adhin, die vergezeld was van mevr. mr. Selma de Groot, juridisch attaché bij de Vertegenwoordiging. Zij praatten de leden van de delegatie bij over de verhoudingen binnen het Comité van Ministers na de jongste ontwikkelingen in Oost-Oekraïne en gingen vervolgens in op het besluit van Turkije zijn bijdrage aan de Raad van Europa zodanig te verhogen dat het land, naast het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Spanje en Rusland een zgn. grootbetaler wordt. Een bijkomend gevolg zal zijn dat de Turkse delegatie in de PACE zal worden uitgebreid van 12 naar 18 leden.
De toetreding van de EU tot het EVRM, waarover het Europese Hof van Justitie te Luxemburg enkele weken geleden een uitspraak heeft gedaan, vormde aanleiding tot nadere beschouwingen over de bestaande samenwerking tussen de EU en de Raad van Europa. De uitspraak van «Luxemburg» wordt bestudeerd.
De leden van de delegatie namen voorts kennis van de aankondiging dat het Belgische voorzitterschap van de Raad van Europa voornemens is

[1] http:assembly.coe.int.

kst-20043-100
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

eind maart 2015 een conferentie te organiseren waarin diverse aspecten van de uitvoering en implementatie van uitspraken van het EHRM aan de orde zal zijn. De financiële positie van de Raad van Europa, al enige jaren een bron van zorg van de organisatie, wordt intussen ernstig bedreigd door de noodzaak grote investeringen te plegen voor ingrijpend onderhoud van de gebouwen van de PACE en het EHRM.

Tijdens de eerste vergadering van deze deelsessie op maandagochtend 26 januari 2015 vond de jaarlijkse verkiezing van een voorzitter van de PACE plaats. Mevrouw Anne Brasseur (Luxemburg), voorzitter in 2014, werd bij het ontbreken van tegenkandidaten, met algemene stemmen benoemd verklaard. Van de zijde van de voorzitter van de delegatie van het Verenigd Koninkrijk werd vervolgens het voorstel gedaan de geloofsbrieven van de Russische delegatie ter discussie te stellen wegens de aanhoudende schending van de fundamentele beginselen van de Raad van Europa door Rusland en zijn vertegenwoordigers in de PACE in verband met de bezetting van een deel van het territorium van een andere lidstaat. In overeenstemming met de geldende procedures besloot de Vergadering het gevraagde debat later in de week te houden nadat de opvattingen van het Monitoring Committee en van het Rules Committee zouden zijn ingewonnen.
In deze vergadering werd voorts meegedeeld dat de Nederlandse afgevaardigde de K.G. de Vries tot voorzitter was benoemd van de tot Standing Committee omgevormde Sub-Committee for the Elections of Judges to the European Court of Human Rights. Tot slot besloot de Vergadering tot het houden van een debat over de recente terroristische aanslagen in Parijs en het daarop te geven democratische antwoord.

2. Het voorzitterschap van België

In verband met het voorzitterschap van België van de Raad van Europa heeft de Minister van Buitenlandse Zaken van dat land, de heer Didier Reynders, de Assemblee toegesproken in de middag van maandag 26 januari. In een vragenronde na zijn toespraak heeft de heer **Kox**, wijzende op de in deze eerste zitting voorziene debatten over de positie van de Russische delegatie in de Assemblee, gevraagd naar de wijze waarop de Russische regering deelneemt aan de werkzaamheden van het Comité van Ministers en naar de zienswijze van de heer Reynders op eventueel nadere maatregelen die gevolgen kunnen hebben voor de samenwerking van Rusland met de overige lidstaten in het Comité van Ministers. De reactie van Minister Reynders kan worden gevonden in document AS (2015) CR 02.

3. De humanitaire situatie van Oekraïense vluchtelingen en ontheemden *(doc.nr. 13651)*

Rapport

In een rapport van het Committee on Migration, Refugees and Displaced Persons is vastgesteld dat de situatie van mensen die het slachtoffer zijn geworden van het conflict in het Zuid-Oosten van Oekraïne en in de door de separatisten beheerste gebieden bijzonder zorgelijk is. De talloze rapportages van ernstige schendingen van mensenrechten tijdens gewelddadige vijandelijkheden moeten worden onderzocht en de daders moeten worden berecht. De mensenrechtensituatie in de Krim is eveneens erg verslechterd. Als gevolg daarvan zijn honderdduizenden in Oekraïne ontheemd geraakt of gevlucht naar de Russische Federatie; duizenden hebben hun toevlucht gezocht in andere Europese landen. Meer dan 2 miljoen mensen bevinden zich in de door de separatisten

beheerste gebieden en zijn blootgesteld aan onveiligheid, mensonwaardige leefomstandigheden en schendingen van hun mensenrechten. Het rapport juicht pogingen van de Oekraïense en Russische autoriteiten om tegemoet te komen aan de behoeften en noden van de ontheemde mensen toe en spreekt waarderende woorden over het werk van internationale organisaties zoals de UNHCR. Het onderstreept dat alleen een duurzame politieke oplossing, die is gebaseerd op de onafhankelijkheid, de soevereiniteit en de territoriale integriteit van Oekraïne tot verbetering van de humanitaire situatie kan leiden. Het rapport roept alle partijen in het conflict, maar ook de internationale gemeenschap op ervoor te zorgen dat de vijandelijkheden worden gestaakt en de vluchtelingen te beschermen.

Debat

Mevrouw **Strik** heeft op dinsdagochtend deelgenomen aan een debat over dit rapport. Zij wees op het feit dat het hier gaat om mensen die niets met de oorlog te maken hebben, maar daarvoor wel een hoge prijs betalen. Het feit dat er sprake is van een oorlog tussen twee lidstaten van de Raad van Europa komt de geloofwaardigheid van deze waakhond van de mensenrechten niet ten goede. Het rapport moet worden beschouwd als een dringende oproep aan de partijen om zo snel mogelijk met een duurzame oplossing van het conflict te komen en als een oproep aan Rusland om zijn strijdkrachten terug te trekken. Het aantal vluchtelingen en ontheemden blijkt inmiddels in werkelijkheid hoger dan in het rapport wordt vermeld en al deze mensen hebben inmiddels te kampen met de winterkou die hun leven nog gecompliceerder maakt. Goede huisvesting, gezondheidszorg, onderwijs voor de kinderen en een basisinkomen zijn van wezenlijk belang om hun leven dragelijk te maken. De bevoegdheden en mogelijkheden van lokale overheden moeten worden versterkt terwijl de coördinerende rol van de centrale overheid meer inhoud moet krijgen. Voorts moet de nieuwe asielwet, alsmede het recht op werk voor asielgerechtigden nu snel worden geïmplementeerd en moet de strijd tegen discriminatie, in het bijzonder die van Roma's en ontheemden, worden voortgezet.
Mevrouw Strik wees in haar betoog ook op de geïsoleerde positie van Oekraïense burgers in de door de separatisten bezette gebieden die het moeten doen zonder pensioenuitkering of zonder sociale uitkering. Zij deed een beroep op de strijdende partijen om internationale hulporganisaties en andere ngo's toe te laten tot de oorlogsgebieden, inclusief de Krim, zodat zij humanitaire hulp kunnen bieden. Zorgwekkend zijn de berichten over de schendingen van de rechten van de Krimtataren, journalisten en mensenrechten- en politieke activisten. Hoewel de Russische bezetting van de Krim door Rusland illegaal is, rust op Rusland de facto de verantwoordelijkheid om onmiddellijk een eind te maken aan het geweld en om de burgerrechten te garanderen van diegenen die weigeren de Russische nationaliteit aan te nemen, aldus mevrouw Strik.

4. De uitvoering van het «Memorandum of Understanding» tussen de Raad van Europa en de Europese Unie *(doc.nr. 13655)*

Rapport

De commissie voor Politieke Zaken en Democratie spreekt in dit rapport steun uit voor de versterking van het partnerschap tussen de Raad van Europa en de EU en verwelkomt de verbeterde politieke dialoog, de groei van het aantal duurzame samenwerkingsprogramma's en de intensievere juridische samenwerking tussen de twee organisaties die in de geest van gedeelde verantwoordelijkheid plaatsvindt. De commissie roept alle partijen op snel en constructief te handelen om de onderhandelingen te

kunnen afsluiten en het ratificatieproces te kunnen voltooien waarmee een snelle toetreding van de EU tot het EVRM een feit kan worden.

Debat

De heer **Kox** heeft deelgenomen aan een debat over dit in 2007 tot stand gekomen «memorandum of understanding» tussen de Raad van Europa en de Europese Unie. Dat memorandum is gericht op samenwerking tussen deze instituties, in het bijzonder op het terrein van de mensenrechten, rechtshandhaving en democratie en op een aanhoudende dialoog tussen beide op basis van het uitgangspunt dat daarvoor een gedeelde verantwoordelijkheid bestaat. De heer Kox merkte op dat hij in zijn twaalfjarig lidmaatschap van de PACE de samenwerking vooral heeft ervaren als een «living apart together». Op zichzelf hoeft dat niet verkeerd te zijn omdat beide organisaties van elkaar verschillen in omvang, doelstellingen, structuur en middelen. Men moet daarom ook niet proberen ze samen te voegen, maar men zou wel tot meer samenwerking moeten komen. Sinds de totstandkoming van het memorandum in 2007 heeft de EU voortdurend getracht taken van de PACE over te nemen onder het motto: «wij hebben de middelen, de mensen en de mogelijkheden om dat werk te doen». Het rapport en uitspraken van de plv. secretaris-generaal van de PACE duiden er op dat de ontwikkelingen zich ten goede keren. De afgelopen jaren is er sprake van meer synergie als gevolg waarvan de kans op doublures van werkzaamheden is afgenomen. Tussen de verschillende organen van beide organisaties wordt beter samengewerkt en ook is sprake van meer cofinanciering. Het budgettaire probleem van de Raad van Europa wordt voor een deel opgelost door grotere bijdragen van de EU. Daarmee wordt tegelijkertijd duidelijk dat de Raad van Europa ervoor moet waken niet te worden overgenomen door de EU, aldus de heer Kox, die erop wees dat de Raad van Europa in één jaar evenveel uitgeeft als de EU op één dag.

De heer **Omtzigt**, eveneens deelnemer aan het debat, wees erop dat niet het Memorandum, maar de uitspraak van het Hof in Luxemburg, die inhoudt dat toetreding van de EU tot het EVRM in strijd is met een aantal verdragen, het probleem is. Het aardige is echter, dat ook niet-toetreding in strijd is met verdragen, want zo stelt het Verdrag van Lissabon klip en klaar, de EU dient toe te treden. De vraag wat er nu moet gebeuren legde hij daarom voor aan de rapporteur. Naar zijn mening is toetreding van de EU de enige oplossing omdat daarmee wordt voorkomen dat er op het gebied van de bescherming van de mensenrechten dubbele standaarden ontstaan als gevolg van «treaty shopping». Er dient juist één standaard te zijn voor heel Europa, zelfs voor die landen die niet van zins zijn toe te treden tot de EU. Om dat te bereiken moet er voor worden gezorgd dat de EU toetreedt. Aangezien het Verdrag van Lissabon door alle EU-lidstaten is ondertekend is er geen reden om dat niet te doen.
De heer Omtzigt stelde verder vast dat de praktische samenwerking tussen beide organisaties goed verloopt. De Europese fondsen doen hun werk goed en moeten de Raad van Europa niet afhankelijk maken van de EU. De samenwerking met het agentschap in Wenen verloopt beter dan verwacht en laat zien dat er meer mogelijk is. Dat moet niet spaak lopen op ruzietjes over wie de eerste en wie de tweede viool zal spelen. Mensenrechten zijn daar te belangrijk voor, aldus de heer Omtzigt.

5. Terroristische aanslagen in Parijs: samen voor een democratisch antwoord. *(doc.nr. 13684)*

Rapport

Het Committee on Political Affairs and Democracy is van oordeel dat, meer dan een aanslag op de uitingsvrijheid, bedoeld om kritische geluiden tot zwijgen te brengen en te intimideren, dan wel een zoveelste daad van antisemitisch geweld, de terroristische aanslagen in Parijs in januari 2015 vooral aanslagen waren tegen de waarden van de democratie en de vrijheid in het algemeen. Ze waren gebaseerd op haat die met geen enkel argument kan worden gerechtvaardigd. De vrijheid van meningsuiting, in het bijzonder die van journalisten, schrijvers en andere kunstenaars moet worden beschermd en overheden of lidstaten dienen zich niet te mengen in de uitoefening van dat recht, of het nu gaat om gedrukte of elektronische media, inclusief de «social media». Europa moet blijven tonen dat het niet bang is en moet humor en satire blijven gebruiken. Indien het dat niet zou doen omwille van politieke correctheid zou dat betekenen dat terroristen hebben gewonnen. De scheiding tussen kerk en staat moet, zo besluit de commissie, ook worden beschermd.

Aan een debat over dit rapport heeft mevrouw **Strik** deelgenomen. Zij wees erop dat de moorden in Parijs een aanslag zijn op de menselijke waarden, die de Raad van Europa wil beschermen en verdedigen. Als wij de mensenrechten en de rechtsstaat willen versterken moet onze reactie op deze aanslagen een rechtsstatelijke reactie zijn. Zodra onze reacties disproportioneel zijn en onze persoonlijke vrijheden aantasten hebben de terroristen gewonnen, aldus mevrouw Strik, die toevoegde dat onze rechtsstaat sterk genoeg is om met een goed antwoord te komen. Disproportionele reacties leiden tot angst en tot uitsluiting van mensen. Het is van groot belang dat de samenleving naar oplossingen zoekt ten aanzien mensen die zich van haar vervreemd voelen en het pad van de radicalisering op gaan. Langs de weg van integratie moet hen het perspectief van een samenleving met onze waarden, waarvan zij deel uitmaken, worden voorgehouden. In dat verband wees mevrouw Strik op goede voorbeelden in het Belgische Mechelen en Vilvoorde waar de plaatselijke overheden een actief beleid voeren ten aanzien van jongeren die worden beïnvloed door het fundamentalisme of zich daarvoor actief willen inzetten.

6.«Joint debate»: Gelijkheid en de crisis *(doc.nr. 13661)* **en Bescherming van het recht op collectieve onderhandelingen en om te staken** *(doc.nr. 13663)*

Rapporten

In rapporten van de Commissie voor Sociale Zaken, Volksgezondheid en Duurzame Ontwikkeling en van de Commissie voor Gelijkheid en Non-Discriminatie wordt vastgesteld dat de economische crisis een meerderheid van de Europese landen ernstiger dan alleen in economisch opzicht heeft getroffen: hoge werkloosheid, grotere armoede, groeiende inkomensverschillen, toenemende discriminatie en intolerantie, sociale spanningen en stijgende populariteit van populistische politieke partijen en bewegingen. Bezuinigingsmaatregelen zijn de voornaamste reactie op de crisis geweest, hebben zonder twijfel een negatieve invloed gehad op het functioneren van de mensenrechten en hebben een onevenredig nadelig effect gehad op kwetsbare groepen mensen, zoals vrouwen, jongeren, mensen met handicaps en migranten. De mensenrechtennormen bevatten een duidelijke opdracht aan staten om potentieel kwetsbare groepen op te sporen en bij het formuleren van beleid te

betrekken. Zij houden ook in dat bezuinigingen niet los mogen worden gezien van hun gevolgen voor mensenrechten en gelijkheid. Onderzoeken naar gevallen waarin sprake was van negatieve effecten zijn erg belangrijk om gefundeerde beleidsbeslissingen te kunnen nemen en negatieve gevolgen zo veel mogelijk weg te nemen. In het tweede genoemde rapport wordt vastgesteld dat het recht van werknemers om zich te organiseren, om collectieve onderhandelingen te voeren met werkgevers en om te staken sinds lang onderdeel uitmaakt van het sociale contract in Europa zoals dat is neergelegd in het EVRM en het Europees Sociaal Handvest. Toch liggen die sociale rechten in de voortgaande economische en financiële crisis en dankzij aanhoudend bezuinigingsbeleid in sommige landen onder vuur. Daardoor is de ongelijkheid toegenomen, is een trend van verlaging van de lonen ingezet en zijn arbeidsvoorwaarden verslechterd. Als geen passende maatregelen ter verdediging van deze verslechtering worden genomen zullen de levenskansen van hele generaties in gevaar komen. De uitsluiting van sommige groepen van economische ontwikkeling en welvaart kan uitmonden in schade aan de democratie zelf.

Aan een debat over deze heeft de heer **Elzinga** deelgenomen. Hij stelde dat de ongelijkheid, hetzij in economische, dan wel in sociale zin, een barre werkelijkheid is. Met eerdere uitspraken van de voorman van de OESO, de heer Gurria, dat de ongelijkheid in hoog tempo toeneemt en de wereld daarmee steeds sneller de verkeerde kant op gaat zei hij het eens te zijn. Ongelijkheid brengt ook schade toe aan economische groei. Meer gelijkheid is geen doel in zichzelf; het gaat om het versterken van sociale cohesie en tolerantie, het terugdringen van armoede, werkloosheid en discriminatie. Uit de rapporten blijkt, aldus de heer Elzinga, dat achterblijvend economisch herstel de ongelijkheid in samenleving vergroot. Wat betreft de sociaaleconomische rechten verwees de heer Elzinga naar het hernieuwde Sociaal Handvest en de rechten van werknemers zoals die zijn verankerd in het statuut van de International Labour Organisation. Het zou goed zijn als de regeringen worden aangespoord hun deskundigen te steunen in hun eerstvolgende overleg in ILO-verband over het stakingsrecht.

7) Onderzoek naar de geloofsbrieven van de delegatie van de Russische Federatie *(doc.nrs. 13685 en 13689).*

Op woensdag 28 januari heeft de Assemblee een debat gewijd aan de positie van de Russische delegatie waarvan in april 2014 – naar aanleiding van de gebeurtenissen in Oekraïne en de Krim – het stemrecht in de Assemblee, alsmede het recht deel te nemen aan de activiteiten van het Standing Committee, het Bureau en het Presidential Committee waren opgeschort tot aan het einde van de zitting van 2014. De zgn. Monitoring Committee van de Assemblee, gesteld voor een onderzoek naar de geloofsbrieven van deze delegatie met het oog op haar toekomstige positie in de Assemblee, heeft in een aan het begin van deze eerste sessie van 2015 opgestelde ontwerpresolutie voorgesteld de opschorting van deze rechten met ingang van haar junizitting in 2015 opnieuw te doen ingaan indien Rusland geen waarneembare en meetbare resultaten zou hebben geboekt in het nakomen van de door de Assemblee aan dat land opgelegde verplichtingen. In een amendement op dat voorstel werd evenwel voorgesteld de opschorting van deze rechten met onmiddellijke ingang voort te zetten en de eventuele opheffing ervan aan de orde te laten komen in een debat aan het begin van de junizitting indien Rusland waarneembare en meetbare voortgang zou hebben geboekt op de genoemde punten.

Aan het debat over deze ontwerpresolutie heeft de heer **Kox**, voorzitter van de fractie van Verenigd Europees Links, deelgenomen, nadat de heer **Franken** als rapporteur van het Committee on Rules of Procedure, Immunities and Institutional Affairs had kunnen verklaren dat de door de Assemblee gevolgde werkwijze in het onderhavige geval in overeenstemming met haar eigen reglement van orde was gevolgd. In zijn bijdrage zette de heer Kox in een achttal punten uiteen waarom zijn fractie haar stem wenst te geven aan de oorspronkelijk voorgestelde resolutie en tegen de ingediende amendementen die naar haar mening afbreuk doen aan het karakter van de motie. In de eerste plaats meent de fractie, aldus de heer Kox, dat het belangrijk is het signaal af te geven dat iedere lidstaat die geen respect toont voor de territoriale integriteit van een ander land duidelijk in strijd handelt met het internationale recht. Als de resolutie dat benadrukt krijgt hij de steun van de fractie van Verenigd Europees Links. In de tweede plaats meent deze fractie dat het van het grootste belang is dat de grootste lidstaat van de Raad van Europa zich tot het uiterste inspant om de wrede burger oorlog in Oekraïne en dat zij het signaal wil afgeven dat Rusland in dit opzicht niet het uiterste doet. Als de resolutie dat onderschrijft krijgt zij de steun van deze fractie. In de derde plaats wenst de fractie vaan Verenigd Europees Links het signaal af te geven aan de andere spelers in dit conflict – in het bijzonder de Europese Unie en de Verenigde Staten – dat zij zich verre houden van enige actie die het conflict zou kunnen doen escaleren en alles in het werk moeten stellen om de gewapende confrontatie te doen stoppen. Als de resolutie dat ook beoogt krijgt zij de steun van deze fractie. In de vierde plaats is de fractie van mening dat het belangrijk is nooit te vergeten dat de eerste verantwoordelijkheid voor een beëindiging van het gewapende conflict en een terugkeer naar de onderhandelingstafel bij de Oekraïense regering en bij diegenen die tegen haar rebelleren ligt. Het is van belang dat men zich de plechtige verklaring van President Poroshenko herinnert waarin hij stelde dat er geen militaire oplossing voor dit conflict bestaat. Als de resolutie dat erkent krijgt zij de steun van de fractie. De resolutie is, zo vervolgde de heer Kox, de uitkomst van lange en moeizame onderhanddelingen tussen leden en hun fracties en heeft de steun van vijf fractieleiders. Met een compromis dat op die manier is tot stand gekomen moet voorzichtig worden omgesprongen. Als zij op die manier wordt beschermd krijgt zij de steun van de fractie van Verenigd Europees Links. Aangezien de resolutie een compromis is, heeft deze fractie grote moeite met amendementen die, zoals de rapporteur zelf heeft gesteld, de aard van de resolutie veranderen. Aan degenen die zulke amendementen wensen in te dienen zou de fractie willen vragen zorgvuldig na te gaan of zij die veranderingen werkelijk wensen en of ze daarmee niet het hele project in gevaar brengen. Een zevende punt van aandacht was naar de mening van de heer Kox de boodschap die zou kunnen uitgaan van de geamendeerde resolutie, nl. dat het Russische parlement zijn samenwerking met deze Assemblee zou moeten opschorten, hetgeen niet wijs zou zijn, maar gemakkelijk zou kunnen gebeuren. Dat zou Rusland ertoe kunnen brengen meer in het algemeen een negatievere houding in te nemen jegens de organen van de Raad van Europa, in de eerste plaats vooral het EHRM dat 130 miljoen Russen beschermt. Ook dat is aan de orde, zo voegde de heer Kox toe. In de achtste plaats heeft, zo stelde de heer Kox, de voorzitter van het Comité van Ministers in de Assemblee verklaard dat er ten aanzien van het functioneren van de Russische regering in dat statutaire orgaan geen beperkingen zijn gezocht of opgelegd. Indien al onze regeringen het nodig vinden om hun diplomatieke platform te behouden waarom moeten wij als parlementariërs onszelf en andere statutaire organen van de Raad van Europa dan ontdoen van de belangrijkste internationale arena voor parlementariërs in Europa, zo besloot de heer Kox zijn betoog.

Aan het slot van het debat werd het genoemde amendement aanvaard en werd de aldus geamendeerde ontwerpresolutie aangenomen met 160 stemmen voor en 42 tegen.

8) Speech van de Secretaris-Generaal, de heer Thorbjörn Jagland.

In aansluiting op een speech van de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa, de heer Jagland, heeft de heer Kox tijdens een vragenronde gewezen op het gevaar dat de Raad van Europa, dankzij een nieuwe Koude Oorlog die op komst lijkt, ten prooi valt aan erosie. Het besluit van de Assemblee om de bevoegdheden van de Russische delegatie opnieuw op te schorten laat zien dat er sprake is van een escalatie in de richting van een nieuwe Koude Oorlog. Met haar besluit heeft de Assemblee haar mogelijkheden om dienst te doen als platform voor parlementaire diplomatie tenminste voor de duur van een jaar om zeep geholpen. Zo betoogde de heer Kox. De vraag luidt hoe de Secretaris-Generaal de Raad van Europa kan en zal behoeden voor verdere erosie.

De speech van de heer Jagland en zijn reactie op aan hem gestelde vragen kunnen geworden gevonden in document AS (2015) CR 07.

9) Protection of media freedom in Europe *(doc.nr. 13664)*

Rapport

Door de commissie voor cultuur, wetenschap, onderwijs en media is een rapport gepresenteerd waarin wordt gesteld dat de vrijheid van de media een belangrijke indicator is voor democratie, politieke vrijheid en de rechtsstatelijkheid van een land of regio. Gezien de verslechtering van de veiligheid van journalisten en de bedreiging van de vrijheid van de media in Europa moeten de landen van de Raad van Europa hun interne en multilaterale inspanningen ter bescherming van de mensenrechten, zoals de vrije meningsuiting, het recht op informatie, maar ook de bescherming van het leven, de vrijheid en de veiligheid van diegenen die voor en met de media werken, opvoeren
Met betrekking tot de aanslagen op journalisten in het gewapende conflict in Oost-Oekraïne en het lichamelijke geweld van politiemensen tegen journalisten die bezig waren met het verslaan van demonstraties en andere uitingen van protest uit de samenleving, is diepgaand gerechtelijk onderzoek door de lidstaten noodzakelijk in het licht van hun verplichtingen uit hoofde van het EHRM. De nationale parlementen van de lidstaten worden uitgenodigd om jaarlijks een debat te houden over de staat van de vrijheid van de media terwijl de Raad van Europa actie moet ondernemen in overeenstemming met resolutie 68/163 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties.

Debat

De heer **Franken** heeft deelgenomen aan een debat over dit rapport en wees erop dat de uitingsvrijheid de werkelijke basis is van een democratie omdat andere fundamentele rechten alleen daadwerkelijk uitgeoefend kunnen worden als informatie en meningen vrij kunnen worden verspreid door de media. Op die vrijheid worden op tal van manieren, zo blijkt uit het rapport, inbreuken gepleegd; één van die manieren is het elimineren van de boodschapper, zoals de recente, verschrikkelijke gebeurtenissen in Parijs hebben laten zien. Maar het rapport laat zien dat ook overheden onwettig handelen als het gaat om kritische opvattingen: een lijst van ten minste 15 medewerkers van media die wegens hun werk werden gedood. Alle 15 gevallen moeten worden onderzocht en de daders moeten voor de rechter worden gebracht; zij mogen hier niet straffeloos wegkomen, aldus

de heer Franken. Het is belangrijk dat het rapport de desbetreffende overheden een spiegel voorhoudt en dat het ten aanzien van 2 staten de bijzondere aandacht vraagt van de «Venice Commission». Voor één van beide – Hongarije – geldt dat het zijn mediawetgeving sedert 2011 aanzienlijk heeft verbeterd, maar Turkije en nog enkele andere Europese landen moeten hun wetgeving op veel punten nog in overeenstemming brengen met de adviezen van de genoemde commissie en met die van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de Raad van Europa.

10. Het tegengaan van intolerantie en discriminatie in Europa met bijzondere aandacht voor christenen (doc.nr. 13660)

Rapport

Door de commissie inzake Ongelijkheid en Discriminatie is een rapport uitgebracht waarin wordt gesteld dat de vrijheid van godsdienst een fundamenteel recht en één
van de fundamenten van een democratische en pluralistische samenleving is. Intolerantie en discriminatie wegens geloof of levensovertuiging treft zowel minderheidsgroepen in Europa als mensen die tot religieuze meerderheidsgroeperingen behoren. Vijandig gedrag, geweld en vandalisme, gericht tegen christenen en hun heilige plaatsen krijgt onvoldoende aandacht en wordt onvoldoende veroordeeld. De lidstaten van de Raad van Europa dienen te worden uitgenodigd om een cultuur van «samen leven» te bevorderen. De vrijheid van meningsuiting en de ongestoorde uitoefening van het recht van vereniging en vergadering moeten worden beschermd. Het beginsel van de redelijke aanpassing moet worden ingeroepen om de religieuze opvattingen van mensen te respecteren, in het bijzonder op de werkvloer en in het onderwijs. Staten dienen op die manier de rechten van anderen te respecteren en te beschermen. Van wezenlijk belang is het dat staten meningsuiting gericht op het zaaien van haat en iedere vorm van geweld, inclusief geweld tegen christenen veroordelen en bestraffen.

Debat

Aan een debat over dit rapport heeft de heer **Kox** deelgenomen, die opmerkte dat hij het met veel zaken in het rapport eens was, maar niettemin met zowel het rapport als de voorgestelde resolutie problemen heeft. Vooral de conclusie dat er in Europa sprake is van een groeiende intolerantie en discriminatie jegens christenen zei hij niet te kunnen delen. De door de rapporteur vermelde incidenten zijn, aldus de heer Kox, onvoldoende basis voor die conclusie. Ook de wijze waarop de rapporteur de lezers van zijn rapport probeert te overtuigen – door de voormalige en de huidige Pausen te citeren – riep bij hem vragen op. Bewijs voor de genoemde conclusie in het rapport wordt gevonden in incidenten die zich in het Verenigd Koninkrijk en Nederland hebben voorgedaan rond ambtenaren die weigerden de huwelijkssluiting van mensen van hetzelfde geslacht te voltrekken. Helaas bevat het rapport geen vermelding van het feit dat het hier om uitvoering van bestaande wetgeving gaat en dat hier, anders dan op het eerste gezicht het geval lijkt, geen sprake is van intolerantie of discriminatie. De heer Kox wees erop dat het rapport de gebeurtenissen in Nederland rond ambtenaren wie het niet is toegestaan de huwelijksvoltrekking van mensen van hetzelfde geslacht te weigeren omdat dat de rechten van de Nederlandse burgers zou frustreren «een stap terug in de traditie van pragmatische tolerantie die vroeger in Nederland zo duidelijk aanwezig was» noemde. In Nederland wordt dit, aldus de heer Kox, niet gezien als een vorm van discriminatie en intolerantie, mar als het respecteren van mensenrechten.

Met alle respect voor de rapporteur zei de heer Kox de conclusies van het rapport, dat overigens wel informatieve waarde heeft, niet degelijk onderbouwd te vinden. De slachtoffers van de incidenten die zijn genoemd worden daarmee niet geholpen.

11. Wijziging van politieke kleur van leden na verkiezingen en de gevolgen daarvan voor de samenstelling van delegaties (doc.nr. 13666)

Rapport

Het Committee on Rules of Procedure, Immunities and Institutional Affairs heeft in een rapport vastgesteld dat het veranderen van politieke kleur van volksvertegenwoordigers of groepen van hen gedurende hun nationale mandaat, een fenomeen dat wel wordt aangeduid als politiek nomadisme, in veel parlementen in Europa voorkomt. De omvang ervan wordt echter onderschat en de gevolgen op het functioneren van parlementen zijn nog weinig bestudeerd. Voor zover het leden van de Parlementaire Assemblee betreft, kunnen wijzigingen in de politieke kleur tijdens een parlementaire periode invloed hebben op de politieke vertegenwoordiging binnen de nationale delegaties en aanleiding zijn tot het ter discussie stellen van de geloofsbrieven van delegaties. Gezien de grote verschillen in posities bij deze politieke overstappen en in de wijzen waarop parlementaire regels daar mee omgaan is het rapport er niet op gericht vast te stellen of het maken van een politieke overstap door een parlementariër een recht van volksvertegenwoordigers is of niet – het is immers inherent aan hun mandaat – of zou moeten worden goedgekeurd of verboden. Maar om recht te doen aan de beginselen van transparantie, integriteit, aanspreekbaarheid en vertrouwen, waarop de relatie tussen kiezer en gekozene is gebaseerd, zou men zich meer rekenschap moeten geven van het fenomeen van de politieke kleurwisseling en de gevolgen daarvan in nationale parlementen. Dezelfde benadering zou moeten gelden ten aanzien van de politieke groepen of fracties in de Assemblee.

Debat

De heer **Kox** heeft deelgenomen aan een debat over dit rapport. Hij uitte waardering voor het werk van de rapporteur over een zaak die niet tot de meest «sexy» onderwerpen wordt gerekend en waarover parlementariërs nogal besmuikt plegen te spreken. De rapporteur heeft de lezer van zijn rapport tot reflectie aangezet over hoe parlementariërs handelen. Zij stappen over naar andere partijen of vormen nieuwe partijen. Dat gebeurde in het verleden en dat zal wel zo doorgaan. Duidelijk is dat dat niet fair is jegens de kiezers. Aan de andere kant zouden partijen en partijleiders, ingeval «veranderen van politieke kleur tijdens de rit» onmogelijk zou zijn, een zeer dominante positie hebben. Omdat er in veel parlementaire democratieën een relatie is tussen de kiezer en «zijn» Kamerlid – een goede zaak, aldus de heer Kox – hebben de meeste parlementen slechts een beperkt aantal regels gemaakt. Met de rapporteur zei de heer Kox het ook eens te zijn dat het vooral aan de parlementen zelf is om te bepalen hoe zij om gaan met leden die van politieke kleur veranderen. De politieke systemen van de landen verschillen onderling teveel om naar één regeling te streven. De gevolgen voor de Assemblee van een overstap van één of meer afgevaardigden leken de heer Kox beperkt. De delegaties kunnenzelf hun samenstelling aanpassen na een «overstap» van één of meer van haar leden. Zij kunnen dat ook nalaten. In ieder geval duurt het door de overstap ontstane probleem nooit langer dan een jaar aangezien de geloofsbrieven van de delegaties ieder jaar opnieuw worden beoordeeld. Daarvoor is het opzetten van een hele bureaucratie niet zinvol.

De beste oplossing is, zo vervolgde de heer Kox, deel uit maken van een kleine fractie, zodat het makkelijk is te overzien wat er gebeurt. Hij illustreerde deze stelling door erop te wijzen dat de fractie van Verenigd Europees Links twee leden verloor na de jongste parlementsverkiezingen in Griekenland en zeer onlangs, ten gevolge van het besluit van de Assemblee ten aanzien van de Russische delegatie, vier leden van die delegatie kwijtraakte. Het is aan de delegaties te bepalen of al dan niet in overeenstemming met hun waarden wordt gehandeld.

De voorzitter van de delegatie,
Franken

De griffier van de delegatie,
Nieuwenhuizen